

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-4-255
Karar Sayısı : 11-54/1385-495
Karar Tarihi : 27.10.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE,
Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Dr. Murat ÇETİNKAYA,
Reşit GÜRPINAR, Prof. Dr. Metin TOPRAK

B. RAPORTÖRLER : Bekir KOCABAŞ, Bahar ERSOY

C. BAŞVURU SAHİBİ: Av. Timur İbrahim ŞEN
İçerenköy Çayır yolu Sok. No:7 K:3 Üçgen Plaza 34752
Ataşehir/İstanbul

20 **D. DOSYA KONUSU:** 2010-2011 yılı Türkiye Futbol Federasyonu Süper Ligi futbol karşılaşmalarında ortaya çıkan spor kulüpleri hakkındaki şike iddialarına yönelik eylemlerin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti ihlal eden anlaşma niteliğinde olduğu iddiası.

30 **E. İDDİALARIN ÖZETİ:** İlgili başvuruda, 2010-2011 yılı Türkiye Futbol Federasyonu Süper Ligi futbol karşılaşmalarındaki şike iddialarına konu olan eylemlerin, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabet ihlaline yol açabilecek anlaşmalar niteliğinde olduğu iddia edilmiştir. Bu çerçevede başvuru sahibi tarafından, doğrudan veya dolaylı olarak reklam anlaşmaları yaparak, televizyon gelirleri getiren sözleşmelere imza atarak, sportif gelir getiren sponsorluk anlaşmalarına taraf olarak ekonomik faaliyet yürüten spor kulüplerinin birer teşebbüs olduğu ve dolayısıyla söz konusu spor kulübü başkan ve yönetim kurulu üyelerinin futbol müsabakalarında sonucu önceden belirlemek suretiyle yaptıkları uzlaşmanın, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında spor kulüpleri arasındaki rekabeti ihlal ettiği belirtilmiştir.

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 11.08.2011 tarih ve 5843 sayı ile giren başvuru üzerine düzenlenen 25.08.2011 tarih ve 2011-4-255/ İİ-11-365.BK sayılı İlk İnceleme Raporu, 14.09.2011 tarih ve 11-47 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve "Hukuk Müşavirliğinin de görüşü alınarak konunun yeniden değerlendirilmesini teminen, dosyanın Kurul gündeminde incelemeye alınmasına" 1194-Mİ sayı ile karar verilmiştir.

Anılan Karar çerçevesinde hazırlanan, 18.10.2011 tarihli Bilgi Notu, 20.10.2011 tarih ve REK.0.18.00.00-110.01.03/511sayılı Başkanlık Önergisi ile 11-54 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

40 **G. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** Raportörlerce, söz konusu kulüplerin müsabaka sonuçlarını etkilemeye yönelik uzlaşmaya varmalarının, sportif rekabeti olumsuz yönde etkilese bile, bu eylemlerin iktisadi bir faaliyet olarak değerlendirilemeyeceği; bu çerçevede, 2010-2011 yılı Türkiye Futbol Federasyonu Süper Ligi futbol karşılaşmalarında spor kulüpleri hakkında ortaya çıkan şike iddialarına yönelik eylemlerin, 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilemeyeceği neticesine varılmıştır.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

50 4054 sayılı Kanun'un "kapsam" başlıklı 2. maddesinde, "Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde mal ve hizmet piyasalarında faaliyet gösteren ya da bu piyasaları etkileyen her türlü teşebbüsün aralarında yaptığı rekabeti engelleyici, bozucu ve kısıtlayıcı anlaşma, uygulama ve kararlar ile piyasaya hâkim olan teşebbüslerin bu hâkimiyetlerini kötüye kullanmaları ve rekabeti önemli ölçüde azaltacak birleşme ve devralma niteliğindeki her türlü hukukî işlem ve davranışlar, rekabetin korunmasına yönelik tedbir, tespit, düzenleme ve denetlemeye ilişkin işlemler bu Kanun kapsamına girer" ifadeleriyle Kanun'un kapsamı belirlenmiştir. Kanun'un 3. maddesinde ise teşebbüs kavramı, "piyasada mal veya hizmet üreten, pazarlayan, satan gerçek ve tüzel kişilerle, bağımsız karar verebilen ve ekonomik bakımdan bir bütün teşkil eden birimler" şeklinde tanımlanmıştır.

60 4054 sayılı Kanun'un yukarıda yer verilen maddelerinden anlaşılacağı üzere, ülkemizde rekabet hukuku kurallarının uygulanması bakımından kamu teşebbüsleri ile özel teşebbüsler arasında bir ayrıma gidilmediği gibi sektörel bir istisna da öngörülmemiştir. Dolayısıyla, spor sektöründe faaliyet gösteren kulüplerin veya federasyonların, teşebbüs veya teşebbüs birliği statüsüne sahip olmaları ve bu statüleri çerçevesinde iktisadi rekabeti bozucu nitelikte bir eylemde bulunmaları halinde, bu eylemlerin 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmesi mümkündür. Nitekim gerek Kurulun gerekse dünyadaki çeşitli rekabet otoritelerinin ve mahkemelerin spor sektörüne ilişkin uygulamaları incelendiğinde, sportif faaliyetlerin salt sportif yönünün yanında, iktisadi bir yönünün de bulunduğu genel olarak kabul edildiği ve bu sektörde faaliyet gösteren teşebbüs veya teşebbüs birliklerinin rekabeti bozucu nitelikteki eylemlerinin rekabet hukuku incelemelerine konu edildiği görülmektedir.

70 Spor kulüplerinin ve federasyonların rekabet hukuku incelemelerine konu olan uygulamalarının başında, yayın ve sponsorluk haklarının pazarlanması hususu gelmektedir. Ülkemizde Türkiye Futbol Federasyonu (TFF)'nin yaptığı ihaleler neticesinde futbol maçlarının yayın haklarını yayıncı kuruluşlara devrini içeren sözleşmeler, Kurulun çok sayıda kararında 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmiştir. Bu kararlardan, TFF ile Teleon arasında imzalanan sözleşme ile tesis edilen havuz sisteminin 4054 sayılı Kanun kapsamında bir ihlal teşkil edip etmediğinin değerlendirildiği Teleon Kararı'nda¹, yayın haklarının satışının spor olaylarının ekonomik yanı ile ilgili olarak en önemli konuyu teşkil ettiği, özel hukuk tüzel kişisi olan TFF'nin ekonomik nitelik taşıyan faaliyetleri dolayısıyla bir teşebbüs olduğu ve TFF ile Teleon arasında imzalanan sözleşmenin 4054 sayılı Kanun'un uygulama alanı içinde olduğu belirtilmiştir. TFF ile Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) arasında imzalanan ve Türkiye İkinci Lig maçlarının yayınına ilişkin sözleşme ile stadyumlara TRT dışındaki TV kuruluşlarının kameralarının alınmaması suretiyle 4054 sayılı Kanun'un ihlal edilip edilmediğinin tespitine ilişkin Kurul kararında ise, imzalanan yayın sözleşmesinin tarafları olan TFF ve TRT birer teşebbüs olarak kabul edilerek, söz konusu teşebbüslerin şikâyet konusu eylemleri 4054 sayılı Kanun kapsamında incelenmiştir². Avrupa Birliği (AB) rekabet hukukunda da, Komisyonun *UEFA Şampiyonlar Ligi*³, *Bundesliga*⁴ ve *FAPL*⁵ kararlarında, spor müsabakalarına ilişkin yayın haklarının pazarlanmasına ilişkin sözleşmeler, Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın (Antlaşma) 101. maddesi kapsamında değerlendirilmiş ve bu sözleşmelere ilişkin olarak muafiyet incelemesi yapılmıştır.

1 26.9.2005 tarih ve 05-61/900-243 sayılı Rekabet Kurulu Kararı.

2 18.7.2002 tarih ve 02-44/525-218 sayılı Rekabet Kurulu Kararı. Benzer şekilde, Rekabet Kurulunun 22.9.2005 tarih ve 05-59/880-237 sayılı; 22.9.2005 tarih ve 05-59/881-238 sayılı; 13.7.2006 tarih ve 06-51/659-186 sayılı kararında da, yayın ve sponsorluk haklarının satışına ilişkin sözleşme ve uygulamalar, 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmiştir.

3 UEFA Champions League, bkz. d.n. 92, para. 121-123

4 Bundesliga, OJ L 134, 46.

5 FAPL, Case 38173.

11-54/1385-495

90 Spor kulüplerinin ve federasyonların rekabet hukuku kapsamında incelenebilecek eylemleri, yayın ve sponsorluk haklarının pazarlanması ile sınırlı değildir. Örneğin, Galatasaray Spor Kulübü, Beşiktaş Jimnastik Kulübü ve Fenerbahçe Spor Kulübü'nün aralarında akdettikleri bir protokol ile birbirlerinden futbolcu transfer etmeme ve diğer kulüplerden yapılacak futbolcu transferlerinde rekabete girmeme konusunda anlaştıkları yönündeki iddialara ilişkin Kurul kararında⁶, futbol kulüpleri 4054 sayılı Kanun kapsamında birer teşebbüs olarak kabul edilmiştir. Kurulun Biletix kararında⁷ ise, Biletix Bilet Dağıtım Basım ve Ticaret A.Ş. ile futbol kulüpleri arasında akdedilen ve bilet satışlarına aracılık hizmetlerinin alımını düzenleyen sözleşmeler, 4054 sayılı Kanun kapsamında dikey sözleşmeler olarak değerlendirilmiş ve bu çerçevede spor kulüpleri birer teşebbüs olarak kabul edilmiştir.

100 AB Rekabet Hukuku'nda ise Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD), sporcuların serbest dolaşımdan faydalanabileceğine ilişkin olarak verdiği *Bosman* kararında⁸, Antlaşma'nın 101. ve 102. maddeleri bağlamında bir inceleme yapmamakla birlikte, futbolun bir ekonomik sektör olarak kabul edilmesi gerektiğini; futbol dâhil tüm profesyonel spor dallarının, birer ekonomik alan ve aktivite olarak görülmesi gerektiğini; Avrupa Topluluğu vatandaşı futbolcuların, kontratlarının bitiminin ardından bonservis gibi kısıtlamalarla transferlerinin engellenmesinin hiçbir hukuki dayanağı olmadığını; futbolcuların istediği kulüple sözleşme imzalayabileceğini; bu konuda kulüpler tarafından yapılacak rekabeti engelleyici centilmenlik anlaşmalarının Avrupa Komisyonu tarafından en ağır şekilde cezalandırılacağını belirtmiştir. ABAD, Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC)'nin, yüzme düzenleyen organı olan Federation Internationale de Natation (FINA) tarafından uygulanan anti doping kurallarını Antlaşma'nın 110 101. ve 102. maddeleri bağlamında incelediği *Meca Medina*⁹ kararında ise, herhangi bir spor dalında kural koyucu konumundaki bir teşebbüs veya teşebbüs birliği tarafından konulan kuralların salt sportif nitelikte olmasının, söz konusu kuralların 101. ve 102. madde kapsamı dışında tutulması için yeterli olmayacağını, sporcuların hizmet sunmasını ölçüsüz bir şekilde engelleyen sportif kuralların da, rekabet hukuku kapsamında incelenebileceğini belirtmiştir.

Spor kulüplerinin ve federasyonlarının çeşitli karar ve uygulamalarının rekabet hukuku kapsamında değerlendirilebileceğini ortaya koyan yukarıdaki kararların ortak özelliği, rekabet hukuku incelemesine konu eylem ve kararların, ilgili teşebbüslerin iktisadi faaliyetlerini doğrudan etkilemesidir.

120 En genel tanımıyla şike anlaşmaları, herhangi bir sportif müsabakanın sonucunu etkilemeye yönelik anlaşmalardır. Söz konusu anlaşmalar, iki kulüp arasında yapılabileceği gibi, herhangi bir kulüple ile diğer kulübün sporcuları arasında da yapılabilmektedir. Bu anlaşmalarda genellikle amaçlanan husus, müsabakanın ilgili kulüp lehine sonuçlanması suretiyle söz konusu kulübün rakipleri ile olan sportif rekabette ön plana çıkmasının sağlanmasıdır.

Başvuru konusu iddiaların 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilebilmesi için, öncelikle iddia edilen şike eylemini gerçekleştiren spor kulüplerinin, söz konusu eylemleri, teşebbüs veya teşebbüs birliği statüsü çerçevesinde gerçekleştirmesi gerekmektedir. 4054 Kanun'un 3. maddesinde yer verilen teşebbüs tanımına göre, rekabet hukuku bakımından teşebbüs statüsünün iki temel koşulu, iktisadi faaliyette bulunma ve bağımsız karar verebilmedir.

130 Spor kulüplerinin teşebbüs statüsü bu çerçevede incelendiğinde, 5253 sayılı Dernekler Kanunu kapsamında bir dernek veya Türk Ticaret Kanunu hükümleri çerçevesinde bir şirket olarak kurulan spor kulüplerinin, üyelerinden veya ortaklarından bağımsız bir tüzel kişiliğe ve

⁶ 25.12.2001 tarih ve 01-63/645-171 sayılı Rekabet Kurulu Kararı.

⁷ 5.8.2010 tarih ve 10-52/1056-390 sayılı Rekabet Kurulu Kararı.

⁸ UEFA v. Jean Marc Bosman, C-415/93 sayılı ve 1995 tarihli karar.

⁹ *Meca Medina and Igor Majcen v. Commission*, ECR 2006 I-6991.

11-54/1385-495

iradeye sahip olmaları nedeniyle bağımsız karar verme yeteneğini haiz oldukları sonucuna ulaşılmaktadır.

140 Spor kulüplerinin iktisadi bir faaliyette bulunup bulunmadığı hususunun ise, inceleme konusu eylem özelinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Zira belirli bir alandaki iktisadi faaliyeti nedeniyle teşebbüs statüsüne sahip olan bir hukuki varlığın, eylemde bulunduğu her alanda teşebbüs statüsünü taşıyacağını ileri sürmek mümkün değildir. Örneğin, ülkemizde belediyeler genellikle şehir içi ulaşımın düzenlenmesi ve bu alanda hizmet sunulması faaliyetlerini bir arada yürütmektedirler. Belediyelerin, şehir içi toplu taşıma hizmetini sunarken iktisadi bir faaliyette bulunduğu ve dolayısıyla teşebbüs statüsünü haiz olduğu bir gerçektir. Ancak, belediyelerin şehir içi toplu taşıma hizmetlerinin sunulması esnasında sahip olduğu teşebbüs statüsünün, şehir içi ulaşımın düzenlenmesi bağlamındaki faaliyetleri bakımından da geçerli olacağını ileri sürmek doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Zira belediyelerin bu alandaki faaliyet ve görevleri, mal veya hizmet üretimi, satımı veya pazarlanması şeklinde özetlenebilecek iktisadi bir faaliyet değil, bir düzenleme ve denetim faaliyetidir. Bu örnekten de açıkça görüldüğü üzere, 4054 sayılı Kanun kapsamında teşebbüs statüsü, gerçek veya tüzel kişilerin bir alandaki faaliyetleri nedeniyle kazanmaları ile birlikte her alandaki faaliyetlerine sirayet eden bir statü olmayıp, söz konusu gerçek veya tüzel kişilerin sadece iktisadi faaliyetleri ile sınırlı olarak taşıdıkları bir statüdür. Dolayısıyla, herhangi bir eylemi 150 nedeniyle rekabet hukuku incelemesine taraf olan bir hukuki varlığın teşebbüs statüsünü haiz olup olmadığı değerlendirilirken, ilgili hukuki varlığın çeşitli alanlardaki faaliyetlerinin iktisadi bir faaliyet teşkil edip etmediğinden ziyade, inceleme konusu eylemin iktisadi bir faaliyet çerçevesinde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğinin incelenmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, teşebbüs statüsünün tespiti bakımından "iktisadi faaliyette bulunma" ifadesinden anlaşılması gereken, 4054 sayılı Kanun'un 3. maddesinde de işaret edildiği üzere, mal veya hizmet üretimi, satımı ve pazarlanmasına ilişkin bir faaliyette bulunmaktır. Mal veya hizmet üretimi, satımı ve pazarlanması söz konusu olmaksızın bir gelir elde etme faaliyetinin ise, rekabet hukuku açısından iktisadi bir faaliyet olarak değerlendirilmesi mümkün değildir. Örneğin ülkemizde siyasi partilerin en önemli gelir kaynaklarından birisi, hazine 160 yardımlarıdır. Siyasi partilerin milletvekili genel seçimlerinde belirli bir oy oranını yakalamaları halinde elde ettikleri bu gelir, mal veya hizmet üretimi, satımı ve pazarlanmasına ilişkin bir faaliyet sonucunda elde edilen bir gelir olmaması nedeniyle, siyasi partilerin faaliyetleri birer iktisadi faaliyet, siyasi partiler ise birer teşebbüs olarak kabul edilmemektedir.

Spor kulüplerinin faaliyetleri bu çerçevede değerlendirildiğinde, kulüplerin bilet satışı, yayın haklarının satışı, reklam ve sponsorluk haklarının satışı ve futbolcu transferi gibi alanlardaki faaliyetleri, doğrudan mal veya hizmet satışına yönelik iktisadi faaliyetlerdir. Dolayısıyla spor kulüplerinin bu alanlardaki faaliyetleri esnasında teşebbüs statüsüne sahip olduğunu söylemek mümkündür. Bununla birlikte, spor kulüplerinin söz konusu faaliyetleri gerçekleştirirken teşebbüs statüsüne sahip olması, bu kuruluşların sporla ilgili tüm 170 faaliyetlerinde teşebbüs statüsünü taşıyacağı anlamına gelmemektedir. Spor kulüpleri tarafından gerçekleştirilen sportif müsabakalar, son tahlilde şampiyonluk primi elde etmek veya yayın havuzundan daha fazla pay almak gibi birtakım kazanç beklentilerini içinde barındırsa bile söz konusu kazançlar, doğrudan mal veya hizmet üretimi, satımı veya pazarlanması neticesinde elde edilen kazançlar olmayıp, sportif başarıya bağlı olarak elde edilen kazançlardır. Dolayısıyla, belirli bir iktisadi kazanç beklentisini içinde barındırsa bile sportif müsabakaların birer iktisadi faaliyet olarak değerlendirilmesi mümkün değildir.

Öte yandan, spor kulüplerinin sportif alandaki başarı veya başarısızlığının bir şekilde söz konusu kulüplerin bilet satışı, futbolcu transferi, reklam ve sponsorluk haklarının satışı gibi iktisadi faaliyetlerini etkilediğinin kabul edilmesi mümkün olmakla birlikte, sportif performans

11-54/1385-495

180 ile iktisadi performans arasındaki bu ilişki doğrudan bir ilişki olmayıp, dolaylı bir ilişkidir. Dolayısıyla, herhangi bir sportif olaya ekonomik bazı sonuçlar izafe edilmesi, o olayı kendi başına bir ekonomik faaliyet olarak nitelendirmek için yeterli değildir.

Bu çerçevede, yapılacak herhangi bir sportif müsabakanın sonucunu kulüplerden birinin lehine çevirmeyi amaçlayan şike anlaşmalarının yapılması esnasında, ilgili kulüplerin teşebbüs statüsü ile hareket ettiğini söylemek mümkün değildir. Dolayısıyla, şike anlaşmalarının rakip teşebbüsler arasında gerçekleştirilen iktisadi rekabeti bozucu bir anlaşma olarak değerlendirilmesinden ziyade, spor etiğine aykırı ve sportif rekabeti bozucu eylemler olarak değerlendirilmesi daha uygundur. Aksinin kabulü ise, rekabet hukuku kurallarının teşebbüsler arasındaki iktisadi rekabetle doğrudan ilgili olmayan pek çok alanda uygulanması sonucunu doğuracaktır ki, bu durum en başta söz konusu kuralların konulma amacı ile bağdaşmayacaktır. Nitekim sporcuların ve spor kulüplerinin sportif müsabakalar sonucunda belirli bir kazanç beklentilerinin bulunması veyahut birtakım iktisadi faaliyetlerinin sportif faaliyetlerden etkilenmesi nedeniyle teşebbüs olarak kabul edilmesi halinde, herhangi bir atletizm müsabakasında şampiyonluğa yarışan bir atletin, en büyük rakibini sportif kurallara aykırı bir şekilde ekarte etmek üzere, görece şampiyonluk şansı az olan bir diğer atlet ile yapacağı bir anlaşmanın da Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti bozucu bir anlaşma olarak kabul edilmesi gerekecektir. Doğrudan sportif rekabet ve spor etiği ile ilgili bir sorun olan bu tür bir duruma rekabet hukuku araçları ile müdahale etmenin, 4054 sayılı Kanun'un kapsamı ve amacı ile bağdaşmayacağı açıktır.

200 I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; 2010-2011 yılı Türkiye Futbol Federasyonu Süper Ligi futbol karşılaşmalarında spor kulüpleri hakkında ortaya çıkan şike iddialarına yönelik eylemlerin 4054 sayılı Kanun kapsamında olmadığına OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

Rekabet Kurulu'nun 27.01.2011 Tarih ve 11-54/1385-495 Sayılı Kararına KARŞI OY GEREKÇESİ

Kurulumuz 27.01.2011 Tarih ve 11-54/1385-495 Sayılı Kararı ile başvuru konusu 2010-2011 yılı Türkiye Futbol Federasyonu Süper Ligi futbol karşılaşmalarındaki şike iddialarına konu olan eylemlerin, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabet ihlaline yol açabilecek anlaşmalar niteliğinde olduğu ve bu nedenle anılan yasaya göre karar verilmesi talebiyle yapılan başvuru sonucunda; şike iddialarına yönelik eylemlerin 4054 sayılı Kanun kapsamında olmadığına karar vermiş bulunmaktadır. Aşağıda açıklayacağımız nedenlerle, başvuru konusu eylemlerin Rekabetin Korunması Hakkında Kanun kapsamında olduğu kanaatinde olduğumuzdan aksi yöndeki çoğunluk kararına katılmıyoruz.

4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 'Kapsam' başlıklı 2.maddesinde; "Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde mal ve hizmet piyasalarında faaliyet gösteren ya da bu piyasaları etkileyen her türlü teşebbüsün aralarında yaptığı rekabeti engelleyici, bozucu ve kısıtlayıcı anlaşma, uygulama ve kararlar ile piyasaya hâkim olan teşebbüslerin bu hâkimiyetlerini kötüye kullanmaları ve rekabeti önemli ölçüde azaltacak birleşme ve devralma niteliğindeki her türlü hukukî işlem ve davranışlar, rekabetin korunmasına yönelik tedbir, tespit, düzenleme ve denetlemeye ilişkin işlemler bu Kanun kapsamına girer." hükmü yer

11-54/1385-495

almış, yine aynı Kanun'un "Tanımlar" başlığı altındaki 3.maddesinde de; Teşebbüs: Piyasada mal veya hizmet üreten, pazarlayan, satan gerçek ve tüzel kişilerle, bağımsız karar verebilen ve ekonomik bakımdan bir bütün teşkil eden birimleri, ifade eder şeklinde düzenleme yapılmıştır.

4054 Sayılı Kanun'un 2.maddesinde kanunun kime ve kimlere, hangi şartlarda uygulanacağı genel olarak gösterilmiştir. Bir başka anlatımla öncelikle bu maddede kanunun süjesi belirlenmiştir. Maddeye göre Kanun, teşebbüslerin yasanın çeşitli maddeleri ile yasaklanan veya yükümlülük verilen her türlü hukuki işlem ve davranışlarının, rekabetin korunmasına yönelik tedbir, tespit, düzenleme ve denetlemeye ilişkindir.

Yukarıda hükmü açıklanan 2.maddenin gerekçesinde de ; " Rekabetin sağladığı yararların bir bütün olarak ekonominin tüm alanlarından istenmesi normaldir. Bu nedenle rekabet kuralları ekonomik faaliyette bulunan her teşebbüse uygulanmalıdır. Teşebbüslerin kamu kurumlarına veya özel kişilere ait olmasının önemi yoktur. Her ne kadar rekabet hukukunda da kamu yararı ve kamu düzeninin korunması amaçları ön plana çıkıyorsa da genel ekonomik menfaatlere hizmet etmekle görevlendirilmiş teşebbüslerin bu görevlerini yerine getirmelerinin rekabet kurallarıyla çatışmaması gerekir." denilmekle, yasa koyucu her ne şekilde olursa olsun, kısmen de olsa ekonomik faaliyeti olan her teşebbüsü, ister kamu veya özel kişilere aidiyet ve özel veya genel ekonomik menfaatlere hizmet ayırımı yapmaksızın kapsamı geniş tutarak, ekonomik faaliyet kriterine haiz bütün sektörlerin aktörlerini Kanun kapsamına almayı amaçlamıştır.

Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanun'un süjesi olan teşebbüs yukarıda belirtildiği gibi, piyasada mal veya hizmet üreten, pazarlayan, satan gerçek ve bağımsız karar verebilen ve ekonomik bakımdan bir bütün teşkil eden birimler olup, Kanuna göre teşebbüs, üretim, dağıtım ve hizmet verme şeklinde ekonomik faaliyetlerde bulunan ve bağımsız karar verme özgürlüğüne haiz olan ekonomik varlıklardır. Bu tanımlarda da görüleceği üzere teşebbüsün unsurları, ekonomik faaliyette bulunma, bağımsız karar verme özgürlüğüne sahip olma ve ekonomik varlık olmasıdır.

Olayımızda öncelikle belirlenmesi gerekli olan ilk husus uyuşmazlık konusu başvuru ile ilgili eylemlerde bulunduğu ileri sürülen spor kulüplerinin (Futbol Kulüplerinin) 4054 Sayılı Kanun anlamında teşebbüs olup, olmadığı başka bir anlatımla anılan Kanunun süjesi olup olmayacağıdır. Bunun devamında da ikinci husus olarak, teşebbüsün asli unsuru olarak, bu kulüplerin müsabaka şeklinde oluşan faaliyetlerinin salt sportif bir faaliyet mi? yoksa bu faaliyetlerinin sportif faaliyetle birlikte doğrudan ekonomik faaliyet kavramı içinde değerlendirilip, değerlendirilemeyeceği konusudur. Yukarıda teşebbüs tanımı yapılırken hukuki varlıktan söz edilmemiş ekonomik varlıktan söz edilmiştir. Rekabet hukukunda süje olabilmek için hukuki bir varlık olma zorunluluğu bulunmamaktadır. Şirket olmayan tüzel kişiler genelde kamu tüzel kişileri olmalarına rağmen, şirket olmayan özel hukuk tüzel kişileri ise spor kulüpleri ve spor organizasyonlarıdır. Komisyonun kendisine yöneltilen yazılı sorulara verdiği yanıtlarla ortaya koyduğu görüşüne göre Roma Antlaşması (R.A.) md. 81 ve 82 hükümleri ekonomik faaliyetlerde bulunmaları nedeniyle spor kulüplerine de uygulanabilir. Bu kulüplerin üye olduğu kuruluşlar ise teşebbüs birliği niteliğinde sayılmalıdırlar.¹⁰ Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın (ATAD) sporcuların serbest dolaşımdan faydalanabileceğine ilişkin olarak verdiği Bosman kararı, yine Komisyonun İngiltere'de Premier Futbol Ligi'nin organizasyonunu yürüten İngiliz Futbol Birliği Ltd. Şti.'ni kendisine bildirimde bulunduğu bir

¹⁰ Oğuzkan Güzel - Rekabet hukukunda teşebbüs ve teşebbüs birlikleri- Uzmanlık tezi - sayfa 20

11-54/1385-495

anlaşma nedeniyle yaptığı bir incelemede, hakim durumda bulunduğu karar vermiştir. Yine Uluslararası Otomobil Federasyonu (FIA) ile Formula 1 Yönetim Ltd (FOA)'yı aralarında yaptıkları, dünya şampiyonası düzenleme konusundaki anlaşmanın bildirilmesi üzerine yapılan incelemede teşebbüs olarak nitelendirmiştir.¹¹ Ayrıca, ATAD Karen Murphy (BSkyB) davasında Naklen yayın sağlayan ve Yunanistan'dan aldığı decoderin Avrupa Birliği Ülkesi olmasından dolayı İngiltere'de serbestçe kullanabileceğine karar vermiştir.¹² Kurulumuz 2006 yılında Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.(GSSTY) ile Galatasaray Spor ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş. (GSFI)'nin , GSSTY bünyesinde birleşmesi işlemine izin veya menfi tespit belgesi verilmesi talebine ilişkin olarak verdiği kararında Galatasaray Spor Kulübü Derneği'ni teşebbüs ve ilgili pazarı da "futbol oyunları pazarı" olarak belirlemiştir.¹³ Bu açıklamalarımızın sonucu olarak söyleyebiliriz ki, spor kulüpleri 4054 Sayılı Kanun'un süjesi olan teşebbüs kavramı içerisine giren özel hukuk tüzel kişileridir. Futbol kulüplerinin müsabaka şeklinde oluşan faaliyetin salt sportif bir faaliyet mi? yoksa bu faaliyetin sportif faaliyetle birlikte doğrudan iktisadi faaliyet olarak değerlendirilip, değerlendirilemeyeceği konusunu da aşağıdaki paragraflar da geniş olarak açıklamaya çalışacağız.

Günümüzde spor, hızla büyüyen bir endüstri haline gelmiş ve gerçek amacı olan sportif boyutu artık işleyişte kaybolmuştur. Spor; para, iş, zevk ve bazı örgütler için ürün aktivitesi halini alarak pazarlanabilir bir hizmet haline gelmiş ve ticarileşmiştir. Bu nedenle spor müsabakalarına bakış açısı da günden güne değişmekte her gün daha yüksek performans ve daha iyi sonuçlar istenmektedir. Bunun sonucunda karşılaşmaların tek amacı da kazanmak olarak görülmektedir. Bu değeri meydana getiren etkenler arasında kazanmayla sporcunun ve kulüplerin elde edeceği büyük ödüller, antrenörün ya da kulübün kazanmaya aşırı değer vermesi, seyircilerin taraftarı olduğu takımın kazanmasını istemesi ve oynadığı şans oyunlarından para kazanma isteği, halka açılan futbol kulüp hissedarlarının hisselerinin değer artışı medya kuruluşlarının yer verdiği programlar sayılabilir.

Ülkemizde bir kısmı halen dernek statüsünde olan futbol kulüplerinin bir çoğunun dünya örneklerinde olduğu gibi, futbolun endüstriyel bir gelişim içine girmesiyle birlikte şirketleşme sürecine girdikleri bilinmektedir. Spor kulüplerinin şirketleşmekteki en önemli amaçları; sonucunda sağlayacakları fayda olarak kurumsallaşma, profesyonelleşme ve ayrıca gelir kaynaklarının artırılmasıdır.¹⁴ Futbol kulüplerinin gelişen endüstriyel futbol pazarında daha etkin aktörler olabilmeleri, onların bu piyasadaki daha fazla pay alabilmelerine bağlıdır. Rekabetçi piyasa içinde futbol kulüplerinin karlarını maksimize edebilme ve daha fazla gelir elde edebilme mücadelesi, kulüpleri yeni gelir kaynakları yaratma konusunda yeni arayışlara sevk etmiş, bu amaçla futbol kulüpleri daha değişik, daha uzun vadeli ve daha düşük maliyetli fonları sağlayabilmek için sermaye piyasalarına açılmışlardır. Bugün Dünyada olduğu gibi ülkemizin Galatasaray, Fenerbahçe, Beşiktaş ve Trabzon gibi futbol kulüplerinin şirket hisseleri borsada işlem görmektedir.

¹¹ Oğuzkan Güzel - Rekabet hukukunda teşebbüs ve teşebbüs birlikleri - Uzmanlık tezi -sayfa 21

¹² 2006-2007 Premier Lig sezonunda, Portsmouth şehrinde Fratton Park Stadi yakınında bir Pub işleten, Karen Murphy, işletmesinde Premier Lig maçlarını da yayınlamış, ancak Murphy, yıllık aidatı o zaman 9800 Euro olan BSKyB decoderi değil, yalnızca yıllık 930 Euro ödediği Yunanistan'ın dijital platformu olan o dönem Premier Lig yayın haklarına sahip Nova decoderi satın alarak işletmesine koymuş, bunu öğrenen Premier Lig ve Sky yönetimleri Karen Murphy'yi mahkemeye vermiş, Bunun üzerine Murphy, AB yasalarının tüm ülkelerde eşit uygulanması konusunda yetkili olan Avrupa Adalet Divanı'na başvurmuş, başvurusunda serbest piyasa ekonomisinde böyle bir yasağın olamaması gerektiğini iddia etmiş, ATAD AB ülkelerinden satın alınan decoderlerin AB sistemine dahil olan başka bir ülkede yasaklanamayacağına karar vermiştir.

(www.fesam.org Hüseyin Özkök - Yayın Haklarında 'Bosman' kararı – Makale)

¹³ Rekabet Kurulu'nun 23.11.2006 gün ve 06-85/1086-315 sayılı kararı

¹⁴ Endüstriyel Futbol, Literatür yay., İst., Ocak 2005, sh. 219 Tuğrul Akşar,

11-54/1385-495

Endüstriyel futbolun bugün dört farklı kesimi bulunmaktadır: Kulüpler, futbol arzını piyasaya sunmakla görevlidirler. Buna karşın bu metalaşan arzı pazarlayan federasyon ve dijital yayıncı kuruluşlar söz konusudur. Tabii son olarak bu ürünü satın alacak/izleyecek tüketiciler/seyirciler/taraftarlar ya da müşteriler söz konusu olacaktır. Stadyumların birer ticaret kompleksine dönüştürüldüğü ve kulüplerin yan ürünlerinin satışının yapıldığı bu süreçte, özellikle yeni iletişim olanakları üzerine büyük yatırımlarda bulunmaktadır. Her şeyin paraya endekslendiği, kazanılan kupaların bile getirdiği paraların gerisinde kaldığı bir dönemde kulüpler, tüketim toplumunun istediği gibi birer marka ve ürün haline gelmeye başlamışlardır.¹⁵ Bugün sporcular ve takımlar özellikle futbolda sadece eski meslektaşlarının defne tacı, madalya ve metal kupa almanın aksine ekonomik, sosyal ve prestij yönünden sağladığı avantajlar için yarışmaktadırlar.

Futbol kulüplerinin Futbol takımı denen temel birimi kendi başına bir üretim gerçekleştiremez; maç/karşılaşma yapamaz; organizasyon düzenleyemez. Dolayısıyla, futbolda üretim tek birimle yapılamaz, birden fazla birimin katıldığı müsabaka biçiminde düzenlenen ilişkiyle yapılır. Dolayısıyla, varlıkları hiç değilse, bir futbol ligi oluşturacak sayıda kulübün olmasına bağlı futbol yapılanması, birim içi ve birimler arasında rekabet şeklinde biçimlendirilmiş; örgütlü ortak ilişkiyle yapılan üretimin sonucudur. Birimler arası rekabet müsabaka şeklinde düzenlenmiştir. Ligler ve özel maçlarla gerçekleştirilen bu ortak üretimle ticari bakımdan geçerli maç denen izleyici/taraftar/müşterinin seyir hizmetine sunulan bir ürün üretilir. Bu üretimin örgütlenmesi ve ilişkileri okul takımlarından, kümelere ve liglere, yerel, ulusal ve uluslararası turnuvalara kadar çeşitlenir. Futbolda müsabakayı sahada üreten emek futbolcudur. Üretim yeri stadyum, seyir şeklinde stadyumda, evinde veya kahvehanede tüketen de taraftar/müşteridir.

Futbolda pazar olgusunu irdelersek temel pazar yöresel olup, liglerde ise bu pazar ülke çapındadır. Ligde başarılı olan takımın pazarı sınırlı bir zaman ve dönem için uluslar arası (Avrupa) olmaktadır. Pazarın genişliği kazancın kapsamını belirlediğinden takımın başarısı için vazgeçilemezdir. Yerellik içine sınırlanmış bir pazarda finansal başarı kısıtlıdır. Geniş pazardaki takımlar hem karşılaşmalarda hem de iş dünyası faaliyetlerinde çoğunlukla daha başarılıdır. Bunların yanında pazarlama ve takımı yönetim becerileri malî başarıyı etkileyen diğer faktörler arasında önde gelenlerdir.

Futbol ekonomisinin en önemli unsurları olan örgütlenme ve fonksiyonlarında da, modern rasyonelleştirilmiş endüstriyel üretimin bütün temel karakterlerinin adeta kopyasını görmek mümkündür. Bunlar yüksek derecede uzmanlaşma ve standartlaşma, bürokratlaşmış ve tabakalaşmış idare, uzun dönemli planlama, bilim ve teknolojiye artan şekilde bağımlılık, maksimum verim elde etmeye zorlama (birinci olma, şampiyon olma), yapılan işin sayıma/istatistiğe vurulması (puanlar, averaj, her oyuncunun attığı goller) ve hepsinin ötesinde üretici (futbol işçileri) ve tüketicinin (taraftar/seyirci/izleyici/müşteri) durumudur. Futbolda üretim, seyircinin seyretmesini (1) seyir için maç sunarak, (2) seyrin tarzını belirleyerek (3) seyircide sadece maça gitme ve maç seyretme değil aynı zamanda diğer ek, yan veya ilişkili ve ilişkisiz ürünler olarak sunduğu maddeler için gereksinim yaratarak tüketimi üretir.¹⁶

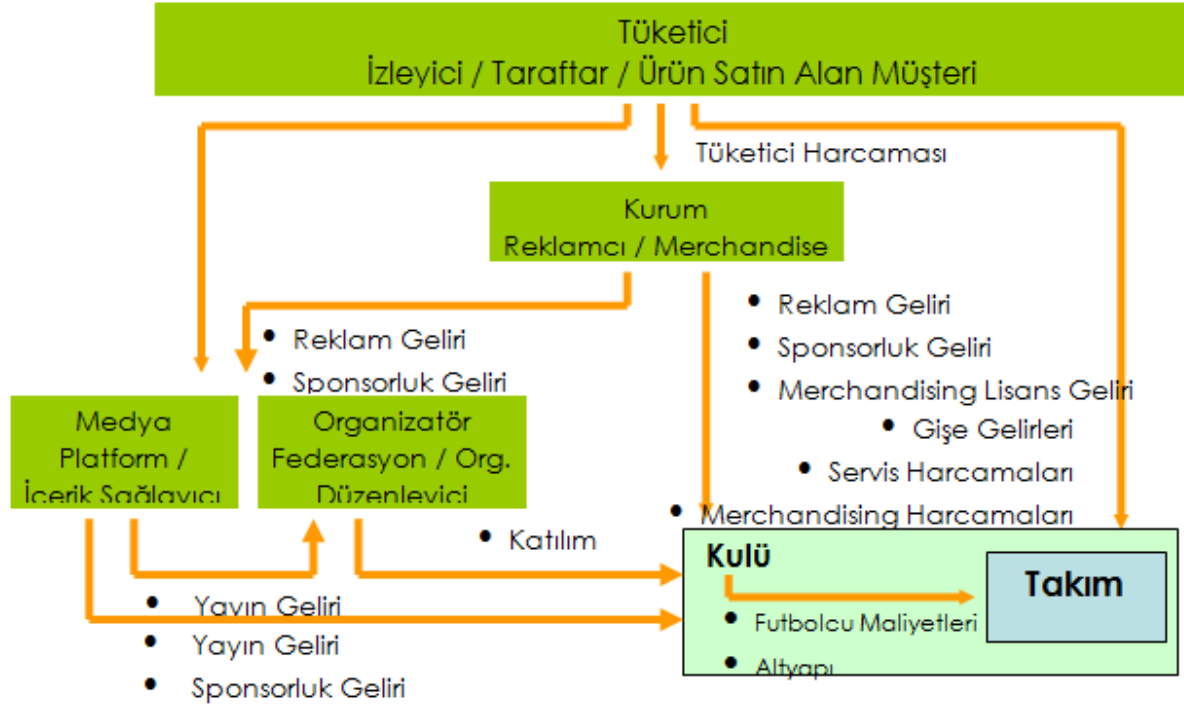
¹⁵ İletişim kuram ve araştırma dergisi Sayı 26 Kış- Bahar 2008, s89-114 Ahmet Talimciler Yrd.Doç.Dr, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü

¹⁶ İletişim kuram ve araştırma dergisi Sayı 26 Kış-Bahar 2008, s.1-58 İrfan Erdoğan

11-54/1385-495

Günümüzde endüstrileşen futbol sektöründe artık şirketleşmeyle birlikte, futbol kulüpleri kar amacı güden şirketler, sporcuları işçi, taraftarı müşteri, spor alanları işyeri, sportif faaliyetler yani sportif karşılaşmalarda bu faaliyetlere çeşitli şekilde katılanların, dizayn ettikleri gelir/gider dengesi ölçüsünde katıldıkları ve adeta üretime dönüştürdükleri bir pazar haline gelmiştir. İzleyici, taraftar ve ürün satın alan müşterinin tüketici olduğu bu pazarda spor kulüplerinin gelirler kaynakları ve bu pazarın aktörleri aşağıdaki şemada gösterilmiştir.¹⁷

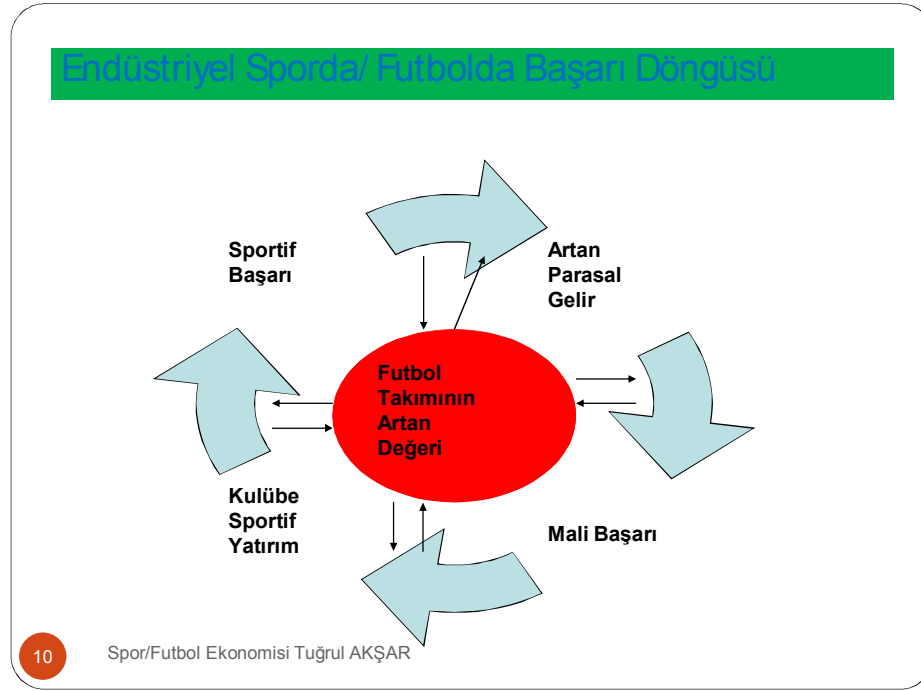
(Tablo1) Kaynak: [://www.fesam.org](http://www.fesam.org)/Bir Endüstri Olarak Futbol /Makale/ Mete İkiz

Endüstriyel futbolun en önemli unsurlarından biriside, hatta en önemlisi rekabetçi denge'dir. Sporun temelinde olan rekabet endüstriyel futbol pazarında parasal getirinin de motor gücüdür. Endüstriyel futbolun varlığını sürdürebilmesi reytinge bağlıdır. Reyting ise rekabet temelinde yükselen bir *show-business* değeri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir maçın, bir takımın, bir ligin izlenme oranı tamamen rekabet temelli reytingle doğrudan ilişkilidir. En çok izlenen maç, takım veya lig en çok para kazandıran özelliğe sahiptir. Çünkü reyting pazarlamanın en önemli enstrümanıdır. Rekabetçi dengesi en yüksek ligler en çok izlenen ve dolayısıyla en çok kazandıran liglerdir.¹⁸

Rekabetçi dengede başarı döngüsüne gelince; futbolda sportif başarının parasal başarıya dönüşmesi sorunu günümüz futbolunun en önemli konularından birisidir. Futbol kulüpleri sportif başarılarını parasal başarıya dönüştürebildikleri oranda sportif ve mali rekabet güçlerini arttırabilmekte ve sonuçta bu konuya bağlı olarak kulübün marka değeri artmaktadır. Sportif başarı parasal başarıya, parasal başarıda sportif başarıya dönebiliyorsa buna " Futbolun Başarı Döngüsü" denilmektedir.

¹⁷ www.fesam.org 'Spor Kulüplerinin Mali ve Yönetişim Sorunları ve Bunlara İlişkin Çözüm Önerileri"Hakkında Rapor Tuğrul Akşar

¹⁸ Tuğrul Akşar -Kutlu Merih Futbol ekonomisi Literatür Y.sayfa 254

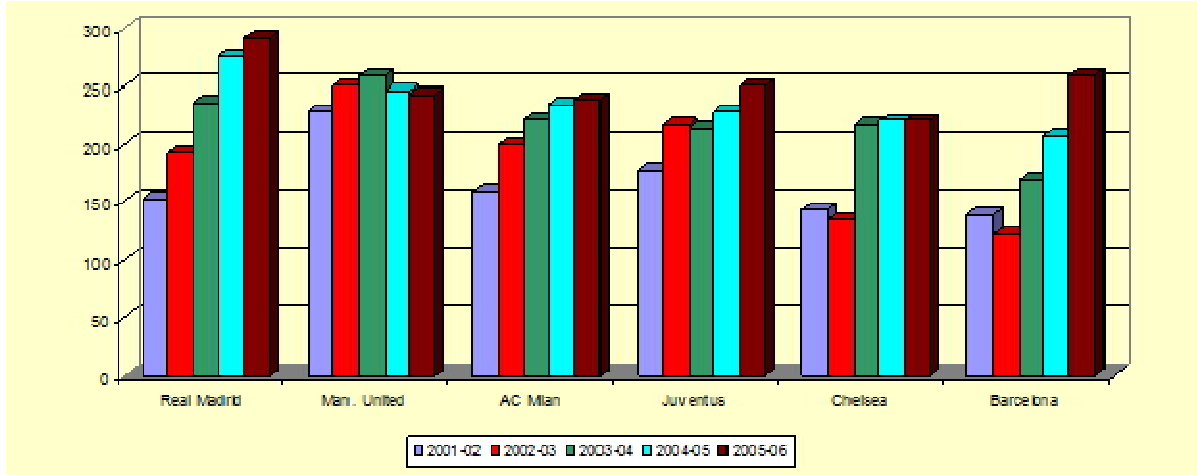
(Tablo 2) Kaynak : "Spor Kulüplerinin Mali ve Yönetişim Sorunları ve Bunlara İlişkin Çözüm Önerileri" Hakkında Rapordan alınmıştır. (Tuğrul Akşar-2005) Meclis Araştırma Komisyonuna sunulmuştur.

Futbolun başarı döngüsündeki en önemli argüman olan finansmanı sağlamak adına yapılan tüm faaliyetlerden elde edilen futbol kulüplerinin gelirleri; günümüzde ana faaliyet gelirleri olarak maç günü stadyum geliri, reklam ve medya geliri, logolu ürün satış geliri ve sponsorluk ile bahis gelirleridir. Diğer taraftan, futbol sektörü birçok sektöre ilave katma değer sağlamaktadır. Bunlar logolu ürün satışı için tekstil sektörüne, maç izlemek için TV ve elektronik sektörüne, reklam ve medya sektörü ile iletişim sektörüne, maçları ve turnuvaları izlemek için turizm sektörüne, eğlence ve yeme-içme sektörüne sağlanan ilave katma değerlerdir. Futbolun kendi ana faaliyet alanında sağladığı ana gelirleri dışında başka sektörlerle sağladığı katma değerlerin toplamı 250 milyar dolara yaklaşmaktadır.¹⁹

Avrupa'da artık futbol kulüpleri devasa bütçelerle faaliyet göstermektedir. Sportif başarılar geldikçe gelirler artmakta, gelirlerin iyi bir yönetimle kullanılması, sportif başarıya dönüşecek yatırımlara (Futbolcu, Teknik Direktör transferi, tesis yapımı, stat yapımı v.b) dönüştükçe daha fazla ve daha önemli, sportif ve mali başarılar gelmektedir. Avrupa kulüplerinin gelirleri artık milyon eurolarla ifade edilmektedir.

Başlıca Avrupa Kulüplerinin Yıllar Bazında Gelirleri milyon euro olarak aşağıda gösterilmiştir. Bu tablo ile Avrupa da futbol pazarının ne denli ekonomik büyüklüğe sahip olduğu görülmektedir.

¹⁹ www.fesam.org Tuğrul Akşar 'şike ekonomisi' makale

(Tablo3

) Kaynak: Deloitte, 2005/2006 Football Money League, Şubat 2007

Ülkemizde de, Futbol kulüplerinin özellikle borsaya açılan 4 büyük kulübün gelirleri milyonlarla ifade edilmektedir. Aşağıdaki tablo süper ligde yer alan tüm kulüplerin diğer sektörlerde sağladığı katma değerlerin haricinde, TV yayın hakları, Süper Lig isim hakkı satışı, Tribün gelirleri, Sponsor gelirleri, saha içi reklam gelirleri Türkiye Kupası isim hakkı satışları ve diğer gelirler itibariyle rakamlar futbol pazarının büyüklüğünü aşağıda göstermektedir.

2005-2006 yılı itibariyle Türk Futbol Pastasının Büyüklüğü		
	Tutar (Milyon Dolar)	Toplam Gelir İçindeki payı (%)
Tv yayın hakları	139	30
Süper Lig İsim hakkı satışı	20	4
Tribün gelirleri	70	13
Sponsor gelirleri	75	16
Saha içi reklam pastası	55	12
Türkiye Kupası ism.hak.sat.	13	3
Diğer gelirler	100	22
TOPLAM (Milyon Dolar)	472	100

(Tablo4) Kaynak: "Anadolu ve İstanbul Açısından Ligimizde İktisadi ve Mali Anlamda Rekabetçi Denge", Tuğrul AKŞAR, http://www.fesam.org/sur_makale.php?kod=2&url=uzman/ta044.htm

Kurulumuz Spor kulüplerinin ve federasyonlarının çeşitli karar ve uygulamalarının rekabet hukuku kapsamında değerlendirilebilmesi bir başka anlatımla, teşebbüs olarak rekabet hukuku süjesi olabilmesi için bağımsız karar verebilme özelliğinin yanı sıra bu karar ve uygulamaların ilgili teşebbüslerin iktisadi faaliyetlerini doğrudan etkilemesinin zorunlu bulunduğunu, şike anlaşmalarının, herhangi bir sportif müsabakanın sonucunu etkilemeye

11-54/1385-495

yönelik anlaşmalar olduğunu, Söz konusu anlaşmaların, iki kulüp arasında yapılabileceği gibi, herhangi bir kulüple ile diğer kulübün sporcuları arasında da olabileceğini , anılan anlaşmalarda genellikle, müsabakanın ilgili kulüp lehine sonuçlanması suretiyle söz konusu kulübün rakipleri ile olan sportif rekabette ön plana çıkmasının sağlanmasının amaçlandığını, başvuru konusu iddiaların 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilebilmesi için, öncelikle iddia edilen şike eylemini gerçekleştiren spor kulüplerinin, söz konusu eylemleri, teşebbüs veya teşebbüs birliği statüsü çerçevesinde gerçekleştirmesi gerektiğini, spor kulüplerinin teşebbüs statüsü bu çerçevede incelendiğinde, 5253 sayılı Dernekler Kanunu kapsamında bir dernek veya Türk Ticaret Kanunu hükümleri çerçevesinde bir şirket olarak kurulan spor kulüplerinin, üyelerinden veya ortaklarından bağımsız bir tüzel kişiliğe ve iradeye sahip olmaları nedeniyle bağımsız karar verme yeteneğini haiz oldukları sonucuna ulaşıldığını, spor kulüplerinin iktisadi bir faaliyette bulunup bulunmadığı hususunun ise, inceleme konusu eylem özelinde değerlendirilmesi gerektiğini, zira belirli bir alandaki iktisadi faaliyeti nedeniyle teşebbüs statüsüne sahip olan bir hukuki varlığın, eylemde bulunduğu her alanda teşebbüs statüsünü taşıyacağını ileri sürmenin mümkün bulunmadığını, 4054 sayılı Kanun kapsamında teşebbüs statüsü, gerçek veya tüzel kişilerin bir alandaki faaliyetleri nedeniyle kazanmaları ile birlikte her alandaki faaliyetlerine sirayet eden bir statü olmayıp, söz konusu gerçek veya tüzel kişilerin sadece iktisadi faaliyetleri ile sınırlı olarak taşıdıkları bir statü olup, dolayısıyla, herhangi bir eylemi nedeniyle rekabet hukuku incelemesine taraf olan bir hukuki varlığın teşebbüs statüsünü haiz olup olmadığı değerlendirilirken, ilgili hukuki varlığın çeşitli alanlardaki faaliyetlerinin iktisadi bir faaliyet teşkil edip etmediğinden ziyade, inceleme konusu eylemin iktisadi bir faaliyet çerçevesinde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğinin incelenmesi gerektiğini, diğer taraftan, teşebbüs statüsünün tespiti bakımından “iktisadi faaliyette bulunma” ifadesinden anlaşılması gerekenin, 4054 sayılı Kanun’un 3. maddesinde de işaret edildiği üzere, mal veya hizmet üretimi, satımı ve pazarlanmasına ilişkin bir faaliyette bulunmak olduğunu, mal veya hizmet üretimi, satımı ve pazarlanması söz konusu olmaksızın bir gelir elde etme faaliyetinin ise, rekabet hukuku açısından iktisadi bir faaliyet olarak değerlendirilmesi mümkün bulunmadığını, örnek olarak da ülkemizde siyasi partilerin en önemli gelir kaynaklarından birisinin, hazine yardımları olduğunu , siyasi partilerin milletvekili genel seçimlerinde belirli bir oy oranını yakalamaları halinde elde ettikleri bu gelir, mal veya hizmet üretimi, satımı ve pazarlanmasına ilişkin bir faaliyet sonucunda elde edilen bir gelir olmaması nedeniyle, siyasi partilerin faaliyetlerinin birer iktisadi faaliyet, siyasi partilerin ise birer teşebbüs olarak kabul edilmediğini belirtmekte, yine devamla, spor kulüplerinin sportif alandaki başarı veya başarısızlığının bir şekilde söz konusu kulüplerin bilet satışı, futbolcu transferi, reklam ve sponsorluk haklarının satışı gibi iktisadi faaliyetlerini etkilediğinin kabul edilmesi mümkün olmakla birlikte, sportif performans ile iktisadi performans arasındaki bu ilişki doğrudan bir ilişki olmayıp, dolaylı bir ilişki olduğunu bu nedenle herhangi bir sportif olaya ekonomik bazı sonuçlar izafe edilmesi, o olayı kendi başına bir ekonomik faaliyet olarak nitelendirmek için yeterli olmadığını savunarak bu nedenlerle, dosya konusu iddiaların 4054 sayılı Kanun kapsamında incelenmesinin mümkün olmadığına karar vermiştir.

Kurul başvuru konusu olayı, 4054 sayılı Kanun kapsamı dışında tutarken kararının gerekçesinde özetle futbol müsabakalarının sportif bir faaliyet olduğunu, müsabaka aktörlerinin arasındaki rekabetin sportif rekabet olduğu ve sonucunda da sportif başarının geldiğini, bu sportif rekabete bir takım ekonomik sonuçlar izafe edilse bile, buradaki sebep-sonuç ilişkisinin doğrudan olmayıp, dolaylı olduğunu, spor aktörlerinin arasında şike olarak ifade edilebilen bu anlaşmaların sportif rekabete ait olduğunu, teşebbüsler arasındaki ekonomik rekabete ilişkin bir yönü tespit edilemediği sürece, oyunun kurallarına ilişkin ihlal ya da işbirliklerinin rekabet hukuku kapsamında değerlendirilmesi mümkün olmadığını

11-54/1385-495

belirtmektedir.

Öncelikle belirtilmesi gereken husus, futbolda düzenleyici konumunda olan federasyonun kurallarının ihlali ile spor kulüplerinin anlaşmak yoluyla yaptığı işbirliği aynı kategori içinde değerlendirilemez. Çünkü, futbol oyun kurallarının ihlali benzetme anlamında Ticaret Kanun'unda öngörülen, rekabetin dürüstlük kurallarına aykırı olarak veya aldatıcı davranışlarla bozulması olarak tanımlanan haksız rekabet niteliğindedir. Müsabaka da yapılan faul, elle oynama gibi kural dışı hareketler bunlara örnek olarak gösterilebilir. Bu kural ihlalleri ile müsabaka aktörlerinden birisi müsabakayı kendi lehine çevirme adına kural ihlali yapmaktadır. Bir anlamda haksız rekabette bulunmaktadır. Bu eylemlerin müeyyidesi, futbol üretiminin emeğini yaratan futbolcuların müsabaka içerisinde hakem tarafından verilen ihtarla başlayan, ceza atışı veya kart gösterilmesi şeklinde oyundan atılması sonucuna kadar uzanan ve müsabakadan sonra ise disiplin kuruluna sevk edilerek çeşitli ceza müeyyidelerine maruz kalmasıdır. Spor kulüplerinin rekabetçi ve adil yarışın dışına çıkarak, birbirleriyle anlaşıp, maçın/maçların sonucunu/sonuçlarını ve bu yolla kendi lehlerine veya 3 üncü bir futbol kulübünün lehine sonuçlandırıp, yakın hedef olarak, ülkemiz anlamında Süper Lig Şampiyonluğu veya Türkiye kupasını kazanması ve uzak hedef olarak da UEFA nezdinde düzenlenen organizasyonlara katılması amacı ilk bakışta gerçekten sportif bir başarı olarak görünmektedir. Kurulumuzun bir sportif olaya ekonomik bazı sonuçlar izafe edilmesi, olayı kendi başına bir ekonomik faaliyet olarak nitelendirmek için yeterli bulunmadığı şeklinde düşündüğü futbol pazarı, futbol kulüplerin oluşturduğu yukarıda geniş olarak açıklanan ve rakamsal olarak da ifade edilen adeta endüstri haline gelen büyük meblağlarla ifade edilen bir futbol pazarıdır. Hiç kimse sportif başarısı olmadan bir kulübün gelirlerinin artacağını söyleyemez. Yukarıda açıklandığı gibi sportif başarı ekonomik başarıyı getirmektedir.(Futbolun Başarı Döngüsü) Sportif başarı ile ekonomik başarı doğru orantılıdır. Yukarıda da belirttiğimiz gibi futbol üretiminin, ürünü olan bir başka anlatımla futbolun varlık nedeni olan müsabaka olmazsa, futbolla ilgili hiçbir ekonomik faaliyet mümkün olmaz. Bir futbol kulübü düşünün, futbol takımı en iyi oyuncularından kurulmuş, en iyi tesislere sahip, ekonomik durumu en üst düzeyde ancak hiçbir müsabaka yapmıyor, başka bir deyişle sportif faaliyeti yok. Bu durumda maç bileti mi satabilir? sponsor mu bulabilir, naklen yayından pay mı alabilir? logolu ürünler mi satabilir? hisse senedi mi pazarlayabilir? veya bahis oyunlarına mı konu olabilir. Tabiatıyla bu sorulara yanıtımız olumsuz olacaktır. Benzetmek gerekirse bu durumda olan bir futbol kulübü adeta her türlü binaya, makineye, işçiye, hammaddeye, finansmana sahip, bir başka deyişle üretim araçlarına haiz olan ancak faaliyette bulunmayan, üretim yapmayan bir işletmeye benzer. Futbolun varlık nedeni olmazsa olmaz olan müsabakanın sportif faaliyet olduğu, başarının da sportif olduğu, ekonomik faaliyet olmadığı yolundaki bir görüş, bu örneğimiz karşısında izahattan varestedir.

Kurulumuz kararında sportif başarı ile ekonomik başarı arasındaki doğrudan illiyet bağı göz ardı edilmektedir. Süper Lig'de şampiyon olan veya Türkiye Kupası'nı alan bir futbol kulübünün gelirlerinin ne oranda artacağı herkesin kabul edeceği bir gerçektir. Şampiyon olan veya Türkiye Kupasını alan kulübün TV yayın gelirlerinde havuzdan daha fazla miktarda pay alacağı, tribün gelirlerinin artacağı, buna bağlı olarak tribün doluluğuyla doğru orantılı olarak saha içi reklam gelirlerinde yükselme olacağı, sözleşme süresinin bitmesi halinde eski veya yeni sponsorlarla daha büyük meblağlarla sponsorluk anlaşmaları yapabileceği logolu ürün satışlarının artacağı ve bu yolla gelirlerinde ekonomik anlamda büyüme meydana geleceği tartışmasız açıkça ortadadır. Bu nedenle sportif başarının sonucu ekonomik başarıyı (sonucu) da beraberinde getirmektedir. Bu iki başarı birbirine sıkı sıkıya bağlı ve ayrılmaz başarılarıdır.Bütün bu açıklamalarımız göstermektedir ki futbol kulüpleri arasındaki sportif rekabet aslında ekonomik rekabettir. Sportif başarı sadece yerel düzeyde organize edilen amatör ligler için söz konusu olabilir. Kaldı ki, Avrupa Birliği Adalet Divanı (ATAD) Belçika

11-54/1385-495

vatandaşı, judo sporunu yapan Christelle Deliege ile ilgili verdiği kararda amatör spor dallarını bile ekonomik faaliyet olarak kabul etmiştir.

ATAD'ın Christelle Deliege ile ilgili verdiği amatör sporların ekonomik faaliyet olarak kabul edilmesine ilişkin kararındaki saptamalarda, bir sporun ve o sporu yapan sporcuların, her ne kadar amatör spor ve amatör sporcu olarak tanımlansalar da AB Hukuku anlamında ekonomik faaliyet kavramının geniş yorumlanması gerektiğine ve bu nedenle sporcular doğrudan bir kulüp yada bir kurumdan maaş almasalar bile o sporu icra etmekten ve elde ettikleri başarılarından dolayı hangi sıfatla olursa olsun bir maddi gelir elde etmelerinin ekonomik faaliyet için yeterli olduğuna karar vermiştir.(ATAD Birleştirilmiş Dava C-51/96 ve C-191/97 Christelle Deliege karşısında Belçika Judo Ligi,1997,Prg.24)²⁰

Burada yeri gelmişken kurulumuzun karar gerekçesinde verdiği örneklere de ayrı ayrı değinmekte yarar görüyoruz. Kurulumuz kararının son sayfasında, sporcuların ve spor kulüplerinin sportif müsabakalar sonucunda belirli bir kazanç beklentilerinin bulunması veyahut birtakım iktisadi faaliyetlerinin sportif faaliyetlerden etkilenmesi nedeniyle teşebbüs olarak kabul edilmesi halinde, herhangi bir atletizm müsabakasında şampiyonluğa yarışan bir atletin, en büyük rakibini sportif kurallara aykırı bir şekilde ekarte etmek üzere, görece şampiyonluk şansı az olan bir diğer atlet ile yapacağı bir anlaşmanın da Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti bozucu bir anlaşma olarak kabul edilmesi gerekeceği, doğrudan sportif rekabet ve spor etiği ile ilgili bir sorun olan bu tür bir duruma rekabet hukuku araçları ile müdahale etmenin, 4054 sayılı Kanun'un kapsamı ve amacı ile bağdaşmayacağı açık olduğu belirtilmiştir. Eğer örnekte verilen atletizm müsabakasının sonucunda alınacak şampiyonluk nedeni ile şampiyon olan atlet maddi bir kazanç, gelir elde ediyorsa, yukarıda açıklanan Christelle Deliege kararında ATAD tarafından belirlenen "elde ettikleri başarılarından dolayı hangi sıfatla olursa olsun bir maddi gelir elde etmeleri" unsurunun ekonomik faaliyet kabul edilmesi yolundaki saptaması karşısında, kurul görüşünün aksine, bu duruma rekabet hukuku araçları ile müdahale etmenin gerekli ve hatta zorunlu olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Kurulumuzun verdiği bir diğer örnek olan, belediyelerin şehir içi toplu taşıma hizmetini sunarken iktisadi bir faaliyette bulunduğu ve dolayısıyla teşebbüs statüsünü haiz olduğu, ancak, belediyelerin şehir içi toplu taşıma hizmetlerinin sunulması esnasında sahip olduğu teşebbüs statüsünün, şehir içi ulaşımın düzenlenmesi bağlamındaki faaliyetleri bakımından da geçerli olacağını ileri sürmek doğru bir yaklaşım olmayacağı, zira belediyelerin bu alandaki faaliyet ve görevleri, mal veya hizmet üretimi, satımı veya pazarlanması şeklinde özetlenebilecek iktisadi bir faaliyet değil, bir düzenleme ve denetim faaliyeti olduğu yolundaki görüşüne de olayımız özelinde katılmak mümkün değildir. Zira, bu örnekte verilen belediyelere ilişkin düzenleme faaliyeti olsa olsa futbol sektöründe Türkiye Futbol Federasyonunun süper lig statüsündeki düzenleme yetkisine, Futbol takımı bazında da Federasyonun belirlediği statüye göre teknik direktörün takımı belirlemesi, oyun içinde en fazla anılan statüye göre belirlenen sayıda oyuncuyu değiştirmeye eşdeğer olarak düşünülebilir. Bu nedenle düzenleme, kural koyma, şartları belirleme olgusu ile futbolun varlık nedeni ve Futbol sektörünün arz ürünü olan seyirci/müşterinin talebi ile ekonomik değere dönüşen maç aksiyonunu ve bu aksiyon sonucu müşteri/seyircinin seyretmesine sunulan ürünü eşdeğer tutmanın mümkün bulunmadığı görüşündeyiz.

Bu konuda Kurulumuz karar gerekçesinde verilen bir diğer örnekte, ülkemizde siyasi partilerin en önemli gelir kaynaklarından birisinin, hazine yardımları olduğu, siyasi partilerin milletvekili genel seçimlerinde belirli bir oy oranını yakalamaları halinde elde ettikleri bu gelirin, mal veya hizmet üretimi, satımı ve pazarlanmasına ilişkin bir faaliyet sonucunda elde edilen bir gelir

²⁰ Av.Hüseyin Köse Legal Yayınları Avrupa Birliği Hukuk Sisteminin Spor Hukukuna Etkileri S.69 vd.

11-54/1385-495

olmaması nedeniyle, siyasi partilerin faaliyetlerinin birer iktisadi faaliyet, siyasi partilerin ise birer teşebbüs olarak kabul edilmeyeceği ileri sürülmekte ise de; örnekte belirtilen, siyasi partilerce elde edilen gelir, Anayasa'nın 68.maddesinin son fıkrasına göre düzenlenmiş olan hazinece ödenecek bir mali yardım olup, bu meblağın alınan oy oranına göre belirlenmesindeki amacın, anılan maddede geçen mali yardımın "yeterli düzeyde ve hakça yapılması ilkesi"ni sağlamak adına bir ölçü olarak konulması, öte yandan yine Anayasa'mızın 69.maddesinin 2.fıkrasında yer alan "Siyasî partiler, ticarî faaliyetlere girişemezler" hükmü karşısında, Anayasa ile düzenlenen bir alanda Rekabet Otoritesinin müdahale etmesinin söz konusu olmaması, artık siyasi partilerin faaliyetlerinin ve bunun sonucundaki gelirlerinin Rekabet Hukuku bağlamında iktisadi faaliyet noktasında tartışılmasına olanak bulunmaması nedenleriyle somut olayımıza örnek teşkil etmeyeceği inancındayız.

Futbol pazarında, teşebbüslerin (somut olayda futbol kulüplerinin) iktisadi alandaki faaliyetlerine ve bu alandaki rekabete bir olumsuz etkisinin olup olmadığının (örneğin belirli pazarların bazı rakiplere kapatılması, ticari haklarının ya da yayın haklarının pazarlanmasında bazı kısıtlamalar gibi) göz önüne alınmasının gerektiği açıktır. Artık milyon eurolarla ifade edilebilen Dünya Futbol pazarında, bir anlamda alt pazar niteliğinde olan Şampiyonlar Ligi Pazarı, UEFA Kupası v.b pazarlardan söz edilebilir. Bilindiği gibi Süper Lig'de şampiyon olan futbol takım Şampiyonlar Ligi, Türkiye Kupası'nı kazanan futbol takımı da UEFA Kupası organizasyonlarına katılmaktadır. Şampiyonlar Ligi'ne veya UEFA Kupasına katılan takımların, yukarıda belirtilen ülke düzeyinde alınan şampiyonluk ve kupa nedeniyle sağlanan ekonomik getiriye göre ne denli büyük ekonomik gelirleri olacağını sanırız anlatmaya gerek bulunmamaktadır.

Başvuru konusu olayımıza gelince, iki futbol takımının anlaşarak maç veya maçların sonucunu/sonuçlarını şike veya teşvik primi denilen hukuk dışı anlaşma veya işbirliği ile buna bağlı olarak Süper Lig Şampiyonluğu'nu ve Türkiye Kupası'nı, adil yarışma koşullarında kazanması gereken futbol takımların elinden rekabete aykırı bir şekilde alması bir anlamda, bu futbol takımlarına Şampiyonlar Ligi veya UEFA Kupası pazarlarına tamamen kapatılmaktadır. Yine bu şike/teşvik anlaşması televizyon ve internet yayın gelirleri, tribün gelirleri, saha içi reklam gelirleri gibi pazarları da anılan spor kulüplerine kısmen kapatacaktır. Bu durumda iki futbol takımının anlaşma yoluyla maç sonucunu değiştirmesi her ne kadar sportif rekabet gibi görünse de asıl olarak ekonomik rekabete dayanmaktadır.

Aşağıda bulunan tablo ülkemiz takımlarının Şampiyonlar Ligi'ne veya UEFA Kupası'na katılıp, katılmamanın getirilerini ve ne denli ekonomik sonuçlar doğurduğunu açıkça göstermektedir.

Gelir Türü	Beşiktaş 2011	Fenerbahçe 2011	Galatasaray 2011	Trabzonspor 2011
Maç Günü Gelirleri	1.838.227	32.398.428	1.423.702	2.740.037
Ticari Gelirler	13.636.873	4.964.658	19.620.321	3.743.279
Yayın Gelirleri	5.616.750		847.680	21.299.507
Grand Total	21.091.850	37.363.086	21.891.703	27.782.823

(Tablo5) Kaynak : <http://sihirlirkrampon.blogspot.com/2011/10/4-buyuklerin-1ceyrek-sonunda-mali.html>

Tabloda görüleceği üzere Trabzonspor Kulübünün 21.299.507 TL olan yayın gelirinin 18.000.000 luk kesimi Şampiyonlar Ligi katılım payından gelen gelirdir.Yine aynı şekilde Beşiktaş Jimnastik Spor Kulübünün yayın gelirlerinin diğer kulüplere göre yüksek oluşu UEFA kupasına katılmasından dolayıdır.Bu durumda Fenerbahçe Spor Kulübünün Şampiyonlar Ligine katılamaması nedeniyle gelir eksikliği 18.000.000 TL dir. Bu miktarlar yukarıdaki

11-54/1385-495

açıklamalarımızı rakamsal olarak doğrulamaktadır.Günümüzün Futbol Sektöründe ekonomik boyut öyle ön plana çıkmıştır ki , düzenleyici konumunda olan Türkiye Futbol Federasyonu için özerkliği ve sektörün ekonomik yapısında gözönüne alınarak , Futbolun BDDK sı denilmektedir.²¹

Bu sezon ülkemizde ilk kez Spor Toto Süper Lig'de uygulanan "Süper Final" olarak adlandırılan play off sistemi ile Lig bitiminde ilk 4 sırayı alan takımların kendi aralarında oynayacakları play-off maçları sonucuna göre şampiyonun tayin edileceği bilinmektedir. Bu konu ile ilgili olarak Hürriyet Ekonomi haberinde aynen "*bu sezon ilk defa uygulanan 'Süper Final' Türk futbol endüstrisine de önemli bir katkı yapacak. Türkiye'nin en büyük 4 takımının şampiyonluk yarışına sahne olacak Süper Final'de kulüpler, 73 milyon liralık gelir elde edecek. Galatasaray, Fenerbahçe, Beşiktaş ve Trabzonspor lisanslı ürün satışı, yayın geliri ve bilet hasılatıyla kasasını dolduracak. 6 haftada 12 derbinin oynanacağı Süper Final Şampiyonluk Grubu'nda kupayı kaldıran takım 2011-2012 sezonunun en çok kazanan takımı olacak. Kulüpler 27 milyon liralık geliri bilet ve lisanslı ürün satışından elde edecek. Bir önceki sezon ligi ilk 6 içerisinde bitiren takımlara dağıtılan 46 milyon 500 bin liralık yayın gelirin de bu sezon Şampiyonluk Grubu takımlarına ödenmesi planlanıyor. Böylece 4 büyük kulüp 6 haftada kasasına 73 milyon lira para koyacak.*" denilmektedir. Play off karşılaşmalarının yukarıda belirtilen ekonomik getirileri karşısında: futbolda, sportif başarı ile birlikte ekonomik getiriye yaratan asli faaliyetin müsabaka olduğu, müsabakalar sonucunda oluşacak sportif başarıya göre gelirin ne denli artacağı açıkça ortadadır.²²

Öte yandan, bu karşı oyun kaleme alındığı tarihte, başvuru konusu olayla ilgili olarak devam eden, görev alanımızın dışında bulunan ceza yargılaması ile ilgili olarak düzenlenen ve mahkemeye sunularak, mahkemece kabul edilen T.C İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın (C.M.K'nın 250.Maddesi ile İlgili Yetkili) 02.12.2011 gün ve 2011/598 sayılı iddianamesinde; iddianamede geçen eylemlerin Türkiye Süper Ligi şampiyonluğunu elde eden ve Türkiye Kupasını kazanan takımlar dışında kalan takımlar aleyhine oluşan zarar, bu kulüplerin Avrupa kupalarına direk katılmaya hak kazanmaları ve maçlar sonunda yüklü miktarda gelir elde etmeleri (kupaları almalarından dolayı verilen ödül gelirleri , televizyon gelirleri v.s) dikkate alınarak, şüpheliler hakkında ceza tertibi sırasında alt sınırdan uzaklaştırılması yolundaki kararı, Futbol kulüplerinin ekonomik faaliyetleri ile ilgili yukarıdaki belirttiğimiz tüm açıklamalarımızda doğrular niteliktedir.

Ayrıca şunu da belirtmek gerekir ki; iki futbol takımının anlaşarak maç veya maçların sonucunu/sonuçlarını şike veya teşvik primi anlaşması ile değiştirmesi, bu maç/maçlarla ilgili bahis oynayan tüketicilerin şans ve dolayısıyla kazançlarını etkileyeceği, Yine aynı hukuk dışı işlem ve eylemlerle kazanılan maç sonuçlarına göre, borsada hisseleri işlem gören futbol kulüplerinden bazılarının hisselerinin haksız olarak yükselmesi, bunun tabii sonucu olarak bazı futbol kulüplerinin hisselerinin ise düşmesi, yükselen hisse sahiplerinin haksız kazanç sağlamasına, düşen hisse sahiplerinin ise zarar görmesine neden olacağı da göz ardı edilmemelidir. Vatan Gazetesinin 24.04.2012 günlü haberinde "Fenerbahçe'nin hafta sonu oynanan Galatasaray derbisinden galip ayrılarak şampiyonluk şansını artırması kulübün borsada işlem gören hisselerine de doping yaptı. Fenerbahçe'nin hisseleri yüzde 8 yükselirken, maçı kaybeden Galatasaray'ın hisseleri ise yaklaşık yüzde 6 değer kaybetti." Denmektedir. Bu maçlarla ilgili bahis oyunları oynayan tüketicilerin ve yine futbol kulüplerinin

²¹ Meliha Okur, Makale Futbolun BDDK'sı ,Sabah Gazetesi 07.02.2012 , <http://www.sabah.com.tr/Yazarlar/okur/2012/02/07/futbolun-bddksi>

²² Hürriyet-Ekonomi <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/printnews.aspx?DocID=20342252>

11-54/1385-495

hisse senedine sahip küçük yatırımcıların kazançları veya zararları yönünden maç sonuçlarının ne denli ekonomik sonuçlar doğurduğu açıkça görülmektedir.²³

Yukarıda geniş olarak açıklamaya çalıştığımız nedenlerle, başvuru konusu 2010-2011 yılı Türkiye Futbol Federasyonu Süper Ligi futbol karşılaşmalarında spor kulüpleri hakkında ortaya çıkan şike iddialarına yönelik eylemlerin 4054 sayılı Kanun kapsamında bulunması karşısında, başvurunun esastan incelenerek aynı Kanun'un 40.maddesine göre önaraştırma açılması gerektiği oyuyla aksi yöndeki çoğunluk kararına katılmıyoruz.

Doç.Dr.Cevdet İlhan GÜNAY
Kurul Üyesi

Reşit GÜRPINAR
Kurul Üyesi

---

²³ <http://haber.gazetevatan.com/fener-costu-cimbom-coktu/445805/2/mansetyan>